

6.

Subtropické krajiny

+ Dozviem sa...

- prečo sú pomaranče plné tekutiny,
- ktoré štáty pestujú a vyvážajú korok,
- kam cestovať na letnú dovolenku, aby tam nepršalo.

Ostrov Kréta, Grécko

Vedeli ste, že...?

- Španielsko a Portugalsko sú najväčšími pestovateľmi a vývozcami **koroku**. **Korok** je kôra z duba korkového pestovaného na plantážach,

- Rimania si mysleli, že ich okolité more je v strede Zeme, preto mu dali meno Stredozemné,
- Stredozemné more obmýva 2 svetové diely a 21 štátov (11 v Európe, 5 v Ázii a 5 v Afrike).

cyprus

Subtropické podnebné pásmo je typické dlhými a suchými letami s teplotami často nad 35 °C. Zimy sú mierne a daždivé. Občas aj sneží, ale sneh sa rýchlo topí a obvykle nevydrží ako súvislá snehová pokrývka. Zimné priemerné teploty dosahujú až 10 °C. Okrem stredomorskej oblasti sa subtropické pásmo nachádza v Kalifornii (USA), v Juhoafrickej republike na juhu Afriky a najjužnejšej časti Austrálie okolo Veľkého austrálskeho zálivu.

Nedostatok vody počas leta a vysoké teploty sú tie faktory, ktoré ovplyvnili rastliny v tejto oblasti. Pôvodne sa tu nachádzal **subtropický les**, ktorý bol na väčšine územia odstránený, buď výrubom stromov na palivo alebo na stavbu domov, prípadne na jeho mieste vznikli sady a poľnohospodárske poľa. Časté požiare a nadmerné pasenie zvierat tiež prispeli k devastácii lesa. V oblastiach, kde sa les zachoval, nájdeme vždy zelené pínie, cédre, tuje, cyprusy a ďalšie konifery. Pôda, ktorá vyživuje tieto rastliny, sa podľa jej hĺbkového zafarbenia nazýva **gaštanová pôda**.

Tak ako na savane, aj tu sú časté **požiare**. Sú založené buď prírodou, prehriatím zo slnka, alebo nezodpovednými ľuďmi. Ak bol pôvodný les odstránený požiarom alebo inou ľudskou činnosťou, pôda sa veľmi vysušila a na tomto mieste už stromy neboli schopné opätovne narásť. Boli nahradené nízkymi **tŕnistými krovinami**. V Európe takýto porast nazývame macchia.

Listy rastlín sú zredukované na ihlice, aby zabránili výparu počas horúcich mesiacov. Na listnatých rastlinách sa na povrchu listov vytvorila tenká vosková vrstva. Niektoré rastliny si tekutinu pretvorili na **oleje**. Najznámejšie sú olivy a z nich lisovaný olivový olej. Z kvitnúcej levandule sa získava olej pre kozmetický priemysel. Aromatické byliny, ako rozmarín, tymian a bobkový list – vavrín, sa používajú ako pochutiny do varenia.

Typické subtropické ovocie sú **citrusy** (citróny, pomaranče, mandarínky). Hrubou kožou si chránia plody pred vysušením a semená vo vnútri majú

Dubrovnik, Chorvátsko

dostatok vlhky na klíčenie aj v suchom prostredí. Známe z tejto oblasti je aj pestovanie viniča a fig. Ak chcú ľudia zvýšiť poľnohospodársku produkciu, musia zavlažovať a prihnojiť.

Živočíchky sú aktívnejšie v noci, počas dňa sa schovávajú v tieni alebo rôznych norách. Početné sú jašterice, hady, hmyz, z cicavcov rôzne hraboše, myši a žijú tu aj **divé kozy**. Okrem toho v okolitých moriach je rozšírený **rybolov** a **lov morských plodov** – krevety, slávky, hrebanatky, homáre, kraby, sépie.

Subtropická oblasť je zimoviskom pre **sťahovavé vtáky** zo severnejších oblastí. Počas jesene sem migrujú bociany, lastovičky, labute, škvrnanky alebo drozdy. Niektoré druhy odlietajú južnejšie do Afriky, až do oblasti Madagaskaru. V teplých oblastiach prečkajú zimné mesiace, keď v ich hniezdiskách nie je dostatok potravy a teploty sú pod bodom mrazu. Na jar sa opäť vracajú tisíce kilometrov do svojho rodiska.

Typický výber jedla obyvateľov subtropických krajín

Otázky a úlohy

- Vypíšte mestá v subtropickej oblasti, ktoré ste navštívili. Priradte k nim názov štátu, v ktorom sa nachádzajú a jeho hlavné mesto.
- Ktoré výrobky z korku poznáte? Na aké účely sa korok využíva?
- Vypíšte sťahovavé vtáky Slovenska a nájdite lokality, v ktorých zimujú.
- Pomocou atlasu vypíšte aspoň 10 ostrovov v Stredozemnom mori.

Divé kozy a ovce zdomácnili a ich pasenie je jedna z možností živočíšnej výroby.

Vedeli ste, že...?

- staroveké Grécko bolo známe **stavbou lodí**, preto tu bol subtropický les úplne odstránený a v súčasnosti majú veľké problémy s každoročnými požiarom koncom leta,

- v Kalifornii je počas letných mesiacov vyhlásený najvyšší stupeň ochrany proti požiarom, za založenie požiaru sú vysoké peňazne tresty alebo väzenie.